AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/13030-93
Saksbehandler Daniel Moldskred

Utvalg	Møtedato
Fylkeseldrerådet	16.11.2026
Råd for likestilling, inkludering og mangfold i Agder	17.11.2026
Ungdommens fylkesutvalg 2026	19.11.2026
Råd for personer med funksjonsnedsettelse i Agder	20.11.2026
Hovedutvalg for samferdsel og mobilitet	24.11.2026
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	26.11.2026
Fylkesutvalget	01.12.2026
Fylkestinget	15.12.2026

Regional plan for grønn industri og energi - høring og offentlig ettersyn

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Fylkestinget sender forslag til regional plan for grønn industri og energi med handlingsprogram for 2027–2030 på høring og offentlig ettersyn
2. Høringsfristen settes til 24.03.2027

Vedlegg

Planforslag
Planbeskrivelse
Konsekvensutreding
Medvirkningslogg
Kunnskapsgrunnlag
Menonrapport - Regional plan for grønn industri og energi
Plakat - utvalgte nøkkeltall til medvirkning
uttalelse-fra-borgerpanelet-til-fylkesordfoerer

Sammendrag

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at fylkestinget sender forslaget til regional plan for grønn industri og energi på høring og offentlig ettersyn.

Regional plan for grønn industri og energi skal gi Agder en langsiktig og felles retning for utviklingen av energi og industri.

Agder har gode forutsetninger for grønn industri: mye fornybar kraft, sterke industrimiljøer og mye areal som allerede er avsatt til ny industri. Samtidig er kraft, nettkapasitet og areal begrensede ressurser. Etterspørselen etter kraft og nett øker raskt, parallelt med at klimaendringene skyter fart og naturen er under press. Agder har i dag et kraftoverskudd på om lag 10 TWh. Nye kraftkrevende etableringer som datasentre, kan utfordre overskuddet. I tillegg er det usikkerhet knyttet til omfanget av havvindetablering og konsekvenser for vår region. Det er derfor flere usikkerhetsmomenter knyttet til fremtidens kraftmarked.

Planforslaget har ambisjoner om å sette en felles regional retning for hvordan Agder kan få mer industri og energi med minst mulig nedbygging av natur. Hovedgrepet er å ta i bruk det vi har før vi bygger nytt. Sammenfattet betyr det energieffektivisering, produksjon på eksisterende anlegg, bygg og grå arealer, og at bruk nye arealer først vurderes når behovet ikke kan løses på andre måter. Tilnærmingen er basert på prinsippene i UFF-rammeverket (Unngå, Flytt, Forbedre). Industri skal prioriteres på grå og allerede regulerte arealer, og virksomheter skal i større grad kunne dele overskuddsvarme og andre ressurser. Planen satser også på havvind, nye energiløsninger og industrielle verdikjeder i Agder. I tillegg foreslås det å samle staten, fylkeskommunen, kommunene, nettselskap og næringsliv i et fast forum for samordning.

Det er foreslått fire mål i planen:

1. satse på framtidens energiløsninger
2. sikre energioverskuddet med lav natur- og arealbelastning,
3. utvikle mer industri gjennom effektiv ressursbruk
4. samle kreftene om helhetlig energi- og industriutvikling.

Planens fire mål følges opp med retningslinjer, strategier og tiltak i handlingsprogrammet. Det er ikke foreslått å bruke bestemmelser.

Planforslaget bygger på tidlig medvirkning fra kommunene i regionrådene, statlige etater, næringsliv og organisasjoner. Et gjennomgående ønske i medvirkningen har vært at planen skal gi tydelige prioriteringer, men ikke være en rigid plan, og at den skal skape forutsigbarhet. Planforslag svarer på samfunnsfloken i Regionplan Agder 2030:

> *«Vi må redusere klimagassutslipp og sikre naturmangfold, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.»*

Saksopplysninger

Fylkestinget har i Regionplan Agder 2030 vedtatt at det skal lages en regional plan for grønn industri og energi, med utgangspunkt i målkonflikten mellom å redusere klimagassutslipp og naturbelastning, sammen med økt kraftproduksjon og industriutvikling.

Forslaget til planprogram var på høring fra 6. juni til 22. september 2025, og det kom innspill fra 31 parter. Fylkesutvalget fastsatte planprogrammet 2. desember 2025.

Planen er avgrenset til industri, energi, natur og klima. Havbruk, skogbruk og landbruk, mineralutvinning, massehåndtering og klimatilpasning er ikke en del av planen

Planforslaget

Planforslaget består av mål, strategier, retningslinjer og tiltak i handlingsprogrammet.

Mål	Strategier	Retningslinjer (forkortet)
1. Satse på framtidens energiløsninger og tilhørende industrielle verdikjeder i Agder	• Utvikle Agder som en sentral region for havvind. • Styrke fleksibilitet og forsyningssikkerhet i det regionale energisystemet.	Ingen
2. Sikre energioverskuddet med lav natur- og arealbelastning	I prioritert rekkefølge: • sikre effektiv bruk og utnyttelse av energiressursene • produsere mer kraft på eksisterende anlegg, bygg og nedbygd areal • vurdere nye arealer til kraftproduksjon ut fra natur- og samfunnshensyn.	1 Effektiv energibruk. 2 Kraftproduksjon på eksisterende nedbygd areal. 3 Lokalisering av bakkemontert solkraft.
3. Utvikle mer industri gjennom effektiv ressursbruk	• Prioritere industriutvikling på grå og allerede regulerte arealer • Legge til rette for industriell symbiose og sirkulære verdikjeder. • Se kraftkrevende virksomhet, areal og infrastruktur i sammenheng.	4 Arealprioritering for industri. 5 Arealutnyttelse i industriområder. 6 Lokalisering og utnyttelse av overskuddsressurser. 7 Prioritering av arealer med god nettkapasitet. 8 Dokumentasjonskrav for kraftkrevende virksomhet.
4. Samle kreftene om helhetlig energi- og industriutvikling	Følges opp gjennom tiltak.	Ingen

Handlingsprogrammet for 2027–2030 består av tiltak som skal bidra til å nå målene.

Plandokumentene

Plandokumentene må leses i sammenheng og under følger en enkel beskrivelse av hvert dokument.

- **Planforslaget med handlingsprogram** er dokumentet fylkestinget vedtar, med mål, strategier, retningslinjer og tiltak.
- **Planbeskrivelsen** forklarer bakgrunnen for planen, valgene som er gjort og hvordan retningslinjene bør følges opp.
- **Konsekvensutredningen** vurderer planens virkninger for miljø og samfunn på et overordnet regionalt nivå.
- **Kunnskapsgrunnlaget** er omfattende og beskriver viktig kunnskap som ligger til grunn for planen.
- **Medvirkningsloggen** oppsummerer innspillene fra møter og samlinger i planarbeidet.

Medvirkning

Medvirkningen er gjennomført i tråd med planprogrammet. Etter høringen av planprogrammet fulgte en fase med utvidet medvirkning vinteren og våren 2026:

- Møter i alle de fire interkommunale politiske rådene: Region Kristiansand (6. februar), Setesdal (11. februar), Lister (12. februar) og Østre Agder (7. mai 2026).
- Fagdag på fylkeshuset 20. mai 2026, med innlegg fra næringsliv, kommune og Statsforvalteren, presentasjon av rapport fra Menon og arbeidsverksted.
- Dialogmøter med blant andre DIGIN, Eyde-klyngen, GCE Node, NHO, Næringsalliansen, Statnett, Statkraft, NVE, Statsforvalteren i Agder, Solkraft Sør, Motvind Norge, Forum for natur og friluftsliv og Studentsamskipnaden i Agder.
- Administrativ referansegruppe med representanter fra kommunene i de fire regionene, NVE, Statsforvalteren, Glitre Nett, Eyde-klyngen og fylkeskommunen.
- Resultater fra de planfaglige nettverkssamlingene som var relevante for planen i Kvinesdal (juni 2025) og Arendal (november 2025).
- Politisk verksted 4. november 2025. Et planlagt politisk verksted med fylkesutvalget mai 2026 ble avlyst.
- Borgermedvirkning med unge voksne under Arendalsuka, august 2026.

Medvirkningslogg følger med som vedlegg i saken. Borgermedvirkningen følger med som et eget vedlegg med tilhørende råd og innspill.

Vurderinger

Konsekvensutredning

Konsekvensutredningen sammenligner planforslaget med et 0-alternativ. 0-alternativet er utviklingen i Agder uten ny regional plan.

Tema	Konsekvens av planforslaget
Naturmangfold	Litt positiv
Jordbruk, skog og andre naturressurser	Litt positiv
Landskap, friluftsliv og kulturmiljø	Nøytral eller blandet
Lokalmiljø	Nøytral eller blandet
Klima og energiomstilling	Litt positiv
Industriutvikling og verdiskaping	Litt positiv

Samlet er planforslaget vurdert å ha litt positiv konsekvens, sammenlignet med en situasjon uten ny regional plan. Planen legger til rette for mer industri og kraftproduksjon, noe som kan gi negative virkninger der utbyggingen skjer. Samtidig styrer planen mot bedre bruk av eksisterende anlegg, arealer og infrastruktur, slik at den samlede belastningen for Agder forventes å bli lavere enn uten ny regional plan. Konsekvensutredningen understreker at vurderingen er usikker og avhenger av hvordan den regionale planen følges opp i kommunale planer, statlig virksomhet og konsesjonsprosesser.

Hvorfor disse målene, strategiene og tiltakene

Fylkeskommunedirektøren vurderer at de fire målene svarer på de viktigste utfordringene som kom fram under planarbeidet.

Mål 1 handler om havvind og et fleksibelt energisystem. Her har Agder fortrinn gjennom nærheten til havvindområdene i Nordsjøen, havner, leverandørindustri og regulerbar vannkraft. Mye av utviklingen styres av internasjonale avtaler og nasjonale rammer. Målet følges derfor opp med strategier og tiltak for samarbeid og kunnskap, og ikke med retningslinjer.

Mål 2 bygger på at Agder de siste ti årene har produsert omtrent 95 prosent mer kraft enn regionen bruker. Overskuddet er både et konkurransefortrinn og et bidrag til nasjonal forsyningssikkerhet. Målet sier ikke hvor stort overskuddet skal være. Et fast måltall er vurdert, men det ville bundet planen til et nivå som er vanskelig å styre så lenge det er usikkert om havvind blir bygd ut og hvor mange kraftkrevende etableringer som kommer. På kort sikt kunne et måltall også gitt behov for å begrense nye etableringer. Strategiene er derfor satt i prioritert rekkefølge: først effektiv energibruk, deretter mer produksjon på eksisterende anlegg og nedbygd areal, og til sist nye arealer.

Mål 3 bygger på at det allerede er satt av store arealer til industri i Agder, mens utbyggingstakten har vært relativt lav. Hovedutfordringen er derfor ikke mangel på areal, men å utnytte dagens industriområder bedre. Det er bakgrunnen for at industri skal prioriteres på grå og allerede regulerte arealer.

Mål 4 svarer på et gjennomgående ønske i medvirkningen om mer samordning, dialog og forutsigbarhet. Behovet er bredt anerkjent og har ingen strategiske motsetninger. Målet følges derfor opp med tiltak og ikke med strategier.

Tiltakene i handlingsprogrammet bygger så langt som mulig på etablerte satsinger fra aktører i Agder, som klyngenettverkene til Eyde og Node. Eksempler på slike satsinger er Fremtidens havvind og Agder Symbiose. Da kan arbeidet komme raskere i gang, og det bygges ikke opp parallelle strukturer.

Svarer planen på samfunnsfloken?

Fylkeskommunedirektøren vurderer at planforslaget ikke fjerner målkonfliktene i samfunnsfloken, men gir et bedre regionalt grunnlag for å håndtere dem enn uten en regional plan.

Forslaget til Regional plan for grønn industri og energi legger til rette for mer industri og kraftproduksjon, noe som kan gi negative virkninger der utbyggingen skjer. Samtidig styrer planen mot bedre bruk av eksisterende anlegg, arealer og infrastruktur, slik at den samlede belastningen for Agder forventes å bli lavere enn uten ny regional plan. Vurderingen er usikker og avhenger av hvordan planen følges opp i kommunale planer, statlig virksomhet og konsesjonsprosesser.

Kutt i klimagassutslipp fra industrien avhenger særlig av karbonfangst og -lagring og andre tiltak som krever nasjonale virkemidler. Planen støtter slike tiltak, men har ingen egne grep for dette.

Valg av virkemidler

Regionale planer er fylkestingets viktigste verktøy for å samordne utviklingen på tvers av kommunegrenser og sektorer. En regional plan gir mulighet for at regionen går sammen om felles spilleregler som sikrer forutsigbarhet for aktørene i fylket. Når fylkestinget vedtar å sende planforslaget på høring, er det fylkestingets forslag som legges fram for regionen.

Planforslaget bruker mål, strategier, retningslinjer og handlingsprogram for å løse samfunnsfloken, ikke bestemmelser. I høringen av planprogrammet anbefalte Statens vegvesen planbestemmelser, alternativt retningslinjer, og et regionalt plankart over næringsområder og grå arealer. Forum for natur og friluftsliv ønsket at eventuelle bestemmelser og kart skulle brukes til å styre lokalisering bort fra natur. Flere kommuner ba derimot om at planen primært gir føringer gjennom retningslinjer og handlingsprogram og at bestemmelser bare foreslås der berørte kommuner støtter det.

Statsforvalteren uttalte seg ikke om bestemmelser, men understreket at virkemidlene må gi tydelig retning og styring. I den utvidede medvirkningen kom det ingen konkrete innspill på at man bør ha bestemmelser eller plankart, mens mange ba om tydelig regional retning uten at man begrenser kommunenes handlingsrom mer enn nødvendig. Fylkeskommunedirektøren vurderer derfor at en plan med mål, strategier og retningslinjer er en passende tilnærming som balanserer de innspillene som har kommet inn under den utvidede medvirkningen.

Planprogrammet la opp til en vurdering av behovet for regionale planbestemmelser og plankart. Bestemmelser gir tydelig og forutsigbar styring med like regler for alle, og kunne for eksempel stoppet nye datasentre, vindkraftverk eller solkraftverk som ikke følger regionale prinsipper. Bestemmelser er juridisk bindende. De går foran kommunale planer og gjelder inntil ti år.

Fylkeskommunedirektøren mener at det ikke er behov for bestemmelser nå, fordi:

- temaene er nye, rammebetingelsene endrer seg raskt, og erfaringen med regional styring på området er begrenset
- planen skal kunne tilpasses ny teknologi og nye rammevilkår
- få innspill i planarbeidet har bedt om bestemmelser eller plankart

Dersom planen ikke gir god nok regional styring over tid, kan bestemmelser vurderes ved neste revisjon.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at planforslaget er på et nivå som er godt forankret i innspill til planen.

Høring og videre prosess

Etter plan- og bygningsloven § 8-3 skal høringen vare i minst seks uker. Fylkeskommunedirektøren foreslår over tre måneder, grunnet helligdager og slik at kommunene får tid til å behandle planforslaget politisk.

I høringsperioden vil fylkeskommunen:

- tilby orientering fysisk eller på teams i regionrådene og kommunestyrer
- åpne opp for at andre høringsparter også kan ta kontakt for en orientering
- presentere planforslaget i regionalt planforum

Etter høringen oppsummeres og vurderes innspillene, og planforslaget revideres. Planen legges deretter fram for fylkesutvalget og fylkestinget for endelig vedtak i juni 2027.

Regionplan Agder 2030

Planen følger opp Regionplan Agder 2030 og følgende samfunnsfloke:

- V*i må redusere klimagassutslipp og sikre naturmangfold, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Det er også vedtatt i den regionale planstrategien å utarbeide denne planen.

Det vil være positivt for barn og unge dersom planens målsetninger oppnå. Barn og unge er ikke særlig nevnt i konsekvensutredningen, men konklusjonene fra utredningen vil også gjelde for denne gruppen.

Økonomiske konsekvenser

Flere av tiltakene i handlingsprogrammet kan gjennomføres innenfor eksisterende rammer, blant annet gjennom Grønt industriløft Agder. Enkelte tiltak vil ha økonomiske konsekvenser og må innarbeides i handlings- og økonomiplanen.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at fylkestinget sender regional plan for grønn industri og energi på høring og offentlig ettersyn, med høringsfrist 24.03.2027.

Kristiansand, 04.11.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør